

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Helsingissä,

12 päivänä huhtikuuta 1985

Lausunto n:o 1

Toiselle lakivaliokunnalle

Toinen lakivaliokunta on kirjeillään 14 ja 28 päivältä helmikuuta 1985 pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti valtiovarainvaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 238/1984 vp. valtion virkamieslainsäädännön uudistamisesta ja ed. Männistön ym. samaa asiaa koskevasta lakialoitteesta n:o 20.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt hallituksen esitystä ja lakialoitetta pääosin niiltä osin, jotka koskevat tai sivuavat valtionvarainvaliokunnan toimialaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvän valtion virkamieslakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin mukaan virkoja voitaisiin perustaa tulo- ja menoarviossa palkkauksiin osoitettujen määrärahojen rajoissa. Saman pykälän 2 momentissa lueteltuja valtion hallinnon korkeimpia virkoja ja niitä vastaavia tai ylempää virkoja voitaisiin perustaa ainoastaan siinä tapauksessa, että kukin virka on tulo- ja menoarviossa eritelty. Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan virat perustettaisiin ja lakkautettaisiin asetuksella. Asetuksessa olisi aina määrättävä perustettavan viran nimi ja palkkausluokka tai muu peruste, jonka mukaan viran palkkaus määräytyy. Virkoja lakkautettaessa vapautuvia määrärahoja voitaisiin käyttää muiden kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ns. erittelyvirkojen perustamiseen. Tämän säännöksen rajoissa voitaisiin tehdä asetuksella tulo- ja menoarvioon sisällyttämättä sellaisia virkajärjestelyjä, jotka eivät edellytä lisämenoja. Virkajärjestelyjä ei alistettaisi eduskunnan vahvistettavaksi. Virkamiesasetusluonnoksen 24 §:n mukaan virasto voisi ottaa tilapäisiä virkamiehiä tulo- ja menoarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentissa lueteltujen ns. erittelyvirkojen perustamisen ja lakkauttamisen osalta valiokunnalla ei ole huomauttamista, koska nämä virat tultaisiin erittelemään tulo-

ja menoarviossa kuten nykyisinkin ja näiden virkojen virkajärjestelyt eivät olisi mahdollisia muutoin kuin saattamalla ne tulo- ja menoarvioesityksessä eduskunnan käsiteltäväksi. Sen sijaan muiden virkojen perustamis- ja lakkauttamismenettely muuttuisi. Virkoja voitaisiin perustaa asetuksella tulo- ja menoarviossa palkkauksiin osoitettujen määrärahojen rajoissa. Virat lakkautettaisiin samoin asetuksella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tulo- ja menoarvioesityksen perusteluissa esitettäisiin määrärahojen lisäysehdoituksen perusteluna uusien virkojen tarve asiakohtaisesti eriteltyinä ja niiden tehtäväalue pääpiirteittäin. Momentilta kävisi ilmi myös perustettavien virkojen lukumäärä. Valiokunta kuitenkin pitää asianmukaisena, että tämä ajateltu käytäntö kirjoitettaisiin lakiin. Niinpä valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin loppuun lisättäisiin säännös, jonka mukaan tulo- ja menoarviossa olisi ilmoitettava sellaisten perustettavien ja lakkautettavien virkojen lukumäärä ja pääasiallinen tehtäväalue, jotka ovat pysyväisluonteisia ja päätoimisia.

Kun virkoja ns. erittelyvirkoja lukuun ottamatta ei enää yksilöitäisi tulo- ja menoarviossa ja kun virkojen perustamis- ja lakkauttamisasetuksia ei saatettaisi eduskunnan tarkastettavaksi, valiokunta katsoo, että tällaisella menettelyllä heikennettäisiin eduskunnan budjettivaltaa ja kontrollimahdollisuuksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että 6 §:ään lisättäisiin uusi 5 momentti, jonka mukaan lakiehdotuksen 6 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetut asetukset olisi saatettava eduskunnan tarkastettavaksi. Asetukset olisi kumottava, jos eduskunta niin päättäisi. Mainittu säännös voitaisiin mahdollisesti lisätä myös uutena pykälänä erinäisiin säännöksiin. Valiokunta huomauttaa, että tällaisella menettelyllä puututtaisiin presidentin toimivaltaan. Samalla

valiokunta kuitenkin toteaa, että jo hallitus esittää valtion virkamieslain säädettäväksi valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla.

Virkamieslakiehdotuksen 46 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virkasuhde voitaisiin irtisanoa, jos virka lakkautetaan eikä virkamiestä voida siirtää saman viraston muuhun virkaan, johon nimittää ministeriö tai sitä alempi viranomais. Valtion virkamiesten uudelleen sijoittamisesta annetun asetusluonnoksen 3 §:n 4 kohdassa ehdotetaan, että valtiokonttorin olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin virkamiehen sijoittamiseksi toiseen virkaan, jos virkamies on irtisanottu viran lakkauttamisen vuoksi ja hänen uudelleen työhön sijoittumisensa on iän ja muun syyn vuoksi vaikeaa.

Valiokunnan käsityksen mukaan viran lakkauttaminen ei saisi olla irtisanomisperuste. Jos virka tarpeettomana lakkautetaan, virkamies on aina pyrittävä sijoittamaan joko saman viraston tai toisen viraston muuhun virkaan. Virkamies, mikäli hän on täysin työkykyinen, olisi sijoitettava sellaiseen päätoimiseen virkaan, jonka palkkaus ja muut taloudelliset etuudet vastaavat hänen lakkautetun virkansa palkkausta ja etuuksia.

Lakialoitteeseen n:o 20 sisältyvä ehdotus virkamieslaiksi on erältä osin samansuuntainen kuin hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus ja

erältä osin tämän lausunnon suuntainen. Valiokunta ehdottaa, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus.

Edellä olevan perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa, että hallituksen esitykseen sisältyvän valtion virkamieslakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin loppuun lisättäisiin uusi säännös ja 6 §:ään uusi 5 momentti, jotka olisivat näin kuuluvia:

5 §

Virkoja voidaan perustaa tulo- ja menoarviossa palkkauksiin osoitettujen määrärahojen rajoissa. *Tulo- ja menoarviossa on ilmoitettava sellaisten perustettavien ja lakkautettavien virkojen lukumäärä ja pääasiallinen tehtäväalue, jotka ovat pysyväisluonteisia ja päätoimisia.*

6 §

Edellä 1 ja 4 momentissa tarkoitettujen asetusten antamisesta on viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ilmoitus eduskunnan tietoon heti tai, jollei eduskunta ole koolla, välittömästi eduskunnan kokoonnutua. Sanotut asetukset on kumottava, jos eduskunta niin päättää.

Valtiovarainvaliokunnan puolesta:

Pertti Salolainen

Eelis Roikonen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Ajo, Impiö, Joutsenlahti, Koskenniemi, Linna, Malm, Mäki-

Hakola, Poutanen, Rosnell, Sutinen ja Vainio sekä varajäsenet Hietala, Jokela, Kuusio, Lahti-Nuuttila, Mattila, Perho, Piipari ja Vepsäläinen.